

Slovenski dom

Štev. 190. V Ljubljani, v soboto, 22. avgusta 1942-XX. Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujea Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Bollettino n. 816

Efficace difesa dei convogli nel Mediterraneo

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:
Sul fronte egiziano nulla di importante da segnalare.

Reiterati attacchi di velivoli britannici contro nostri convogli in navigazione nel Mediterraneo non hanno avuto alcun successo; le navi hanno continuato illese la rotta e raggiunto i porti di destinazione.

La scorta aerea intervenuta con efficace prontezza abbattette in combattimento — senza subire perdite — cinque apparecchi avversari, mentre un sesto subiva la stessa sorte ad opera di un ricognitore; due altri precipitarono in fiamme colpiti dal tiro di nostri cacciatorpediniere.

In una delle azioni contro aerosiluranti avversari che avevano attaccato un nostro convoglio, di cui al Bollettino odierno, si è distinta la squadriglia da caccia al comando del Tenente Pilota Adriano Porcu che ha abbattuto quattro velivoli nemici.

Vojno poročilo št. 816

Uspešna obramba konvojev na Sredozemskem morju

Uradno vojno poročilo št. 816 pravi:

Z egiptovskega bojišča ni nič posebnega poročati.

Ponovni napadi angleških letal na naše konvoje, ki so pluli po Sredozemskem morju, niso rodili nič uspeha. Ladje so nepoškodovane nadaljevale pot ter dospelje v namembna pristanišča.

Letalsko spremstvo, ki je z uspešno naglieo poseglo vmes, je v boju brez lastnih izgub sestrelilo 5 nasprotnikovih letal, šesto pa je doletela enaka usoda po zaslugi nekega oglednika. Dve drugi letali sta v plamenih treščili v morje zaradi po streljih z naših torpednih rašilev.

Pri nekem nastopu zoper nasprotnikove letalske torpednike, ki so napadli neki naš konvoj, o katerem javlja današnje vojno poročilo, se je odlikoval lovski oddelek pod poveljstvom poročnika pilota Adriana Porcuja, ki je sestrelil 4 nasprotnikova letala.

Japonci o možnosti za rešitev Sovjetske Rusije

»Stalin naj spozna svojo zmoto in ve, da se zamujene prilike vreč ne vrnejo«

Tokio, 22. avgusta. s. Znani politični razlagalec Triuki Muto je v neki izjavi, ki jo je dal listu »Jomiuri Hoči« zadržal, da je edina možnost za Sovjetsko Rusijo, ako se hoče rešiti sedanjih težav, da se znebi zmedenih sanj glede pomoči, ki naj bi jo dobila od Združenih držav in Velike Britanije. List pristavlja: če se bo Stalin dokopal do tega, da bo spoznal svojo zmoto, potem se bo še lahko izognil nesreči, v kakršni je na primer kitajski maršal Čangkašek. Stalin, je dodal japonski razlagalec, naj se dobro zaveda, da se enkrat zamujene prilike ne povrnejo več. Posveti s Churchillom ter ameriški poslanci v Moskvi ne dokazujejo nič drugega kakor nepotrebnost Angležev in Amerikancev in njihove velike skrbi. Ti bi si radi zagotovili podporo Rusov, da bi Sovjeti ostali na bojišču kot bojevniki za demokracijo. Velika Britanija in Združene države nimajo drugega namena, kakor da naj bi Rusija nastopala v njihovo obrambo, kajti sami ne premorejo 26 milijonov ton brodovja, ki bi bilo potrebno za prevoz 3 milijonov ljudi, da bi začeli

Uspešen nastop italijanskih čet ob Donu

Berlin, 22. avgusta. s. O bojih, ki so bili v četrtki na donskem bojišču javlja nemško vrhovno poveljstvo, da so v nekaj urnih bojih italijanske čete preprečile sovjetom, da bi prešli čez reko, kajti italijansko topništvo je učinkovito podiralo sproti vse sovražnikove priprave. Hruške čete so na nekem drugem odseku preprečile sovražnikovu oddeleku, ki je skušal priti čez Don. Prizadejali so mu težke izgube in ga prisilili na povratek. Jugoahadno od Stalingrada in vzhodno od donskega kolena so strmoglavka in bojna letala uspešno posegala v kopenske boje. Izmed oklepnih vozil, ki so bila pripravljena za napad, je bilo 9 uničenih. Razbitih je bilo tudi 9 topov in 158 motornih vozil. V letalskih spopadih na tem odseku so nemški lovci zbili 46 sovjetskih letal. Pet drugih letal pa je zbil profiletalsko topništvo.

Pobiranje mrtvih in ostankov pri Dieppu

Berlin, 22. avgusta. s. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da na obali pri Dieppu še vedno pobirajo padle in pospravljajo orožje, ki so ga Angleži zapustili. Vseh padlih Angležev, zlasti onih, ki v kupih ležijo pred stenami pri Puyssu, še niso utegnili pokopati. Na morju so veliki oljni madeži in v bližini obale leži precej velika tovorna ladja napol preklana. Okrog te so še petrolejske ladje, ki jih je razdeljal nemški topniški ogenj. Pri nekaterih so še vidna imena:

Najnovejši položaj na ruskem bojišču

Nemško napredovanje na Kavkazu — Uničenje sovjetskih sil pri Vjazmi, Rževu in pri Ilmenskem jezeru
Odbiti sovjetski poskusi za prehod čez Don — Sovjetski letalski napadi na Poljsko in na vzhodno Nemčijo

Hitlerjev glavni štab, 22. avgusta. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na Kavkazu nemške in zavezniške čete navzlic srditemu sovjetskemu odporu napredujejo.

Profiletalsko topništvo je v prelivu pri Kerču zažgalo prevozno ladjo. Na Azovskem morju so nemški pobiralci min brez velikih izgub potopili dve sovjetski oklepni stražni ladji, ki sta imeli mnogo hušje topove in tvorili del sovjetske pomorske skupine, ter ostale enote prisilili k umiku in zajeli nekaj mornarjev.

Na bojišču ob Donu so spodleteli razni sovjetski poskusi, ki so hoteli prekorčiti reko. Letala so na Volgi potopila tri prevozne ladje ter poškodovala rečno ladjo.

Vzhodno od Vjazme ter pri Rževu so bile po zgoščenem ognju vseh vrst orožja ter po uspešnem posegu letalskih oddelkov razdejane mnoge zbiralne postojanke sovjetskih čet. Na drugih točkah so bili sovjetski napadi krvavo zavrnjeni.

Na težko prehodnem predelu bojišča jugovzhodno od Ilmenskega jezera so bile boljševiške sile, ki so bile že več dni obkoljene, uničene. Sovjetski napadi na neko mostišče pri Volhovu in zoper obkoljevalne postojanke pri Leningradu so ostali brez uspehov.

V Finskem zalivu so nemška bojna letala potopila sovjetskega pobiralca min trugega pa hudo poškodovala. Finska letala so 19. in 20. avgusta z bombami potopila dve sovjetski podmornici.

V pretekli noči so sovjetska letala vznemirjala zasedeno Poljsko in vzhodno Nemčijo. Civilno prebivalstvo v Varšavi je imelo nekaj izgub zaradi bomb. Posamezna angleška bojna letala so ponoči napadala obalno pokrajino severne Nemčije. Angleško letalstvo je v poletih ponoči in podnevi izgubilo 9 strojev.

Nemška bojna letala so v noči na 21. avgust znova bombardirala vojaško pristanišče Portsmouth in so z bombami velikih in največjih mer povzročila razdejavanja in požare v ladjedelnicah in pristanišču.

Angleške izgube pri poskusu izkrcanja ob Rokavski obali 19. avgusta so narasle na 2005 ujetnikov, od katerih je 617 ranjenih. Padle in utopljence je treba še prešteti. Število pri tem poskusu sestreljenih angleških letal se je od 112 zvišalo na 127. Naše izgube pa so se skrčile od 37 na 35 letal.

Berlin, 22. avgusta. s. V pristojnih krogih so razpravljali o nadaljnjem razvoju vojaškega položaja na vzhodu ter poudarili, s kakšno skrajno srditostjo se boljševiki bijejo v pokrajini, ki jo lahko imenujemo »steklenično grlo« med Donom in Volgo. Obupno so se trudili, da bi preprečili, da se to »grlo« ne bi še bolj zožilo in naposled zdrobilo. Prav zato je sovjetski maršal na tem odseku zbral vse razpoložljive sile ter zaman skušal z besnimi protinapadi ustaviti bojno vrsto železa in ognja, ki grozi polastiti se ter pogaziti vse življeniske vzle celotnega sovjetskega obrambnega sestava. Podčrtajo tudi, kako so italijanske čete zavrnile Sovjete ter jih pognale v beg, potem ko so skušale prekorčiti Don. Prav ugodno se razvijajo tudi nastopi na Kavkazu, čeprav se Sovjeti silovito upirajo in jim pride težko prehodno ozemlje zelo prav zlasti še v goratem predelu jugovzhodno od Krasnodara. Izvedelo se je, da so vzdolž obale Azovskega morja še boljševiške skupine, ki dajejo odpor. Ugodno potekajo tudi boji na odseku severno od Orla. Tudi tu se Sovjeti zagrizeno upirajo, ker imajo utriene bojne črte. Njihovo obrambo poleg tega lajša težko prehodno ozemlje.

Vesti 22. avgusta

Angleška policija je začela z zelo hudo preiskavo, da bi odkrila radijsko postajo »Svobodne Indije«, ki ne samo obvešča o dogodkih v Indiji, temveč daje tudi navodila in zapovedi indijskega skrivnega revolucionarnega odbora.

V sovjetskih krogih priznavajo, da se položaj rdeče vojske na vseh delih bojišča nepretrgoma slabša, poroča dopisnik londonskega »Daily Expressa« z ruskega bojišča.

Angleži so vedno trdili, da imajo letalsko premoč v zraku in to je govoril tudi angleški ministrski predsednik, ko je dejal, da bo izkrcanje v Evropi možno le, ko bo Anglija imela premoč v zraku. Nemški listi se bavijo z vprašanjem te premoči in pravijo, da je bilo pri poskusu izkrcanja v Dieppu sestreljenih 112 angleških letal, Nemci pa so jih izgubili samo 17. To dejstvo dokazuje, da je letalska premoč edino in samo na nemški strani.

Vdova madžarskega podregenta je, kakor poročajo madžarski listi, za možnevo junaško smrt zvedela v nekem bolniškem vlakcu, kjer je opravljala delo kot prostovoljna usmiljena sestra Rdečega križa.

Nemške podmornice so na Karibskem morju v bližini Antilov potopile spet 3 ameriške trgovske ladje.

Policijski ravnatelj v Rio de Janeiru je prepovedal vse demonstracije radi potopljenja brazilskih ladij po oseh podmornicah. Za nove demonstracije bodo morali imeti ljudje posebna dovoljenja.

Slovaški poslanik v Zagrebu se je z zastopniki slovaške manjšine poklonil hrvaškemu notranjemu ministru in mu izročil načrt za organizacijo slovaške manjšine na Hrvaškem.

Mehika je objavila razglašeno splošno vojaško obveznost v Mehiki. Razglas pravi, da so službovanju v mehiški vojski zavezani vsi sposobni moški med 19 in 45 letom starosti. Splošna vojaška obveznost stopi v veljavo 1. oktobra in se bodo morali vsi vojni obvezniki prigrisati vojaškim uradom s 1. novembrom.

Francoške žrtve ob angleškem izkrcanju v Dieppu

Viehy, 22. avg. s. Med poskusom angleškega izkrcanja v Dieppu je našlo smrt 14 francoskih državljanov, 20 drugih pa je bilo ranjenih. Tudi v Neuvilleju so bili 3 mrtvi ter 26 ranjenih, v Arques-la-Batailleu pa je bilo 9 mrtvih in 28 ranjenih. Najhuje ranjene so spravili v rouensko bolnišnico.

Nabiranje žensk za angleško vojaško službo

Rim, 22. avgusta. s. »Exchange Telegraph« poroča, da bodo v vojaško službo takoj sprejeli na stotisoče angleških deklet, in sicer zaradi tega, da dobe moških za aktivno službo. Število teh deklet še skrivajo, domnevajo pa, da bo nabor škodil uradam, blagovnicam in industrijam, razen tavnarnam za strelivo. V vojaško službo bodo morale vse ženske letnikov 1920, 1921 ter prva polovica letnika 1922.

Pomen italijanskih zmag v severni Afriki in na Sredozemlju za uničenje angleškega imperija

Berlin, 22. avgusta. s. V članku, posvečenem Sredozemskemu morju, pravi list »National Zeitung«, da so Angleži to morje dolgo časa imeli kot prizorišče za nastope drugega razreda. List razpravlja nato o dejanskem stanju in ugotavlja, da je to morje za Angleže pogubno. Ugotavlja nesmiselnost angleškega pripravljanja o lahki ranljivosti italijanskih obal in o praznih poskusih Churchilla. List dokazuje pomen italijanskega odpora in naloge, ki jih je italijanska mornarica izvršila, kajti hitro je prešla iz obrambe v napad. Medtem ko italijanska mesta uživala kar največjo možno zaščito in varnost, pa plovejo ladijske spremljave v Severno Afriko popolnoma varno in omogočajo Bastiicu in Romelu, da imata pobudo vedno v rokah. List končuje rekoč, da stvarnost dokazuje, da je bilo Sredozemsko morje za Angleže vojno prizorišče prvega reda in da so zadnja britanska oporišča ob tem morju, Malta, Gibraltar in Aleksandrija ostala le še popravišča za poškodovane vojne ladje in oblegane utrbe, v katerih britanska mornarica zdaj še lahko najde zavetja.

Sofija, 22. avgusta. s. Pod naslovom »Italija

v vojni« je objavil dnevnik »Slovo« članek iz vpad peresa polkovnika glavnega stana Gančeva. Članek pravi med drugim:

Churchill si je zastavil kot prvo nalogo, da bo namahal Italijo s tem, da bo zbral v srednjem delu Sredozemskega morja velike mornariške, letalske in kopenske sile, nakar bi britansko poveljstvo zasedlo Tripolis, od tam pa se dokopalo do Tunisa.

Toda vsi ti načrti so padli v vodo. Italiji se je z njenimi junaškimi oboroženimi silami posrečilo izboljšati položaj. Danes so italijanski vojniki tisti, ki so po zmagah nad angleškimi vojniki prispeli do aleksandrijskih vrat. Položaj se je temeljito spremenil v italijanski prid. Ne le na kopnem, pač pa tudi nad morjem in v zraku ima Italija premoč. Kot izrazito sredozemska država izpolnjuje Italija veliko nalogo, da na tem področju izpodbija angleško oblast. Zato je njen boj junaški in trd.

Italijanom se je posrečilo uničiti velik del britanske mornarice in preprečiti kakršne koli načrte ostankov britanskega vojnega brodovja. V sodelovanju z Nemčijo je začela Italija uničevati najvažnejše žive britanskega imperija. S svojimi silnimi vojaškimi napori, ki so dosegli že toliko zmag, je Italija prav za prav ustvarila za Angleže drugo bojišče, ki ga oni v besedah tolikokrat postavljajo v boju proti silam Osi. Italija je bila prav za prav tista, ki je preprečila Angležem in Amerikancem, da niso mogli v Severni Afriki in v Sredozemskem morju zbrati več svojih kopenskih, letalskih in pomorskih sil, ker jih je v več bitkah potolkla. Ne da bi posegali v bodočnost, pa se lahko danes reče, da bi imela Italija vedno pomembno in odločilno vlogo v sedanji vojni, ki stremi za tem, da se izbojuje končno veljavna zmagata.

Uradno poročilo o junaški smrti madžarskega podregenta

Budimpešta, 22. avgusta. s. Uradno poročilo izdano sredi pravi, da je do slavne smrti madžarskega podregenta Štefana Horthyja prišlo, ko je bil na svoji 25. vojni nalogi. Po izpolnitvi te naloge bi bil moral kot podregent pregledovati nastopajoče čete. Iz poročila vrhovnega poveljnika madžarskih čet na vzhodnem bojišču, ki ga je včeraj dobil regent Horthy je razvidno, da je Štefan Horthy predvčerajšnjim ob 5 zjutraj dobil zapoved, naj s se enim lovcom varuje nekega oglednika pri kratkem poletu. Vzdignil se je ob 5 ter letel zelo nizko in bil v tesnem stiku z oglednikom. Ko sta se vračala in je zavijal v tesnem prostoru, je njegovo letalo zaradi prevlekle bližine podrsnilo ob oglednikovo krilo. Štefan Horthy je skušal svoje letalo spet dvigniti, pa zaradi velike nižine, v kateri je letel, ni bilo več močnega in letalo je treščilo na tla. Podregent je padel pri izpolnjevanju svoje pilotske dolžnosti.

Madžarski listi so tudi včeraj izšli črno obrobjeni. Na prvi strani prinašajo brzotiske, polne občutenega sozolja, ki so jih regentu poslali italijanski vladar, Duce, bolgarski kralj Boris in drugi državni poglavarji. Iz pokrajinskih središč prihajajo številna odposlanstva

Čas do prihodnje zime — usoden za sedanjo vojno in za zgodovino

Buenos Aires, 22. avgusta. s. Vojaški dopisnik »Newyork Timesa«, Baldwin, opozarja demokracije, da bodo bližnji dnevi pretresli svet in odločili o trajanju vojne, pa tudi o nadaljnjem poteku zgodovine. Čas, ki je še na razpolago do zime, pomeni višek vojne krize. Položaj zaveznikov bo v tej dobi in v nekaterih ozirom brezupen. Najhušja nevarnost grozi na ruskem bojišču, kjer so Nemci v sedmih tednih napredovali za 700 km. Dobili so v roke nekaj petrolejskih vrelcev in njihovih oklepniki so le še malo od Volge in od Kaspijskega morja. Hitler je realist in ve, da je v vojni najvažnejši cilj

Bloody, Betty, Calgary. Krog in krog pa so videti trupa po eksplozijah razmesarjenih mornarjev, ki so deloma že zoglenela.

uničenje nasprotnikovih vojska. Če bodo nemške armade prišle do Volge, bo sovjetska odpornost omajana. Sovjetske sile ne bodo tedaj samo razdeljene, temveč bo večina Sovjetske Rusije odrezana od neobhodno potrebnega petroleja. Ko bo padel prvi sneg, bodo Nemci morda tako blizu ciljev, ki so si jih zastavili na jugu, da bodo zavezniki morali čez Aljasko, Sibirijo in po tečajni pomorski poti iskati novih možnosti za preskrbo Rusije z vojnim blagom.

Odmev indijskih vstaj v Siamu

Bangkok, 22. avg. s. Po vsem Siamu spremljajo z največjim simpatijami in živo vzajemnostjo hudi in vneti boj Indijcev za doseg svobode proti angleškim zatiralcem. Siamska vlada in ljudstvo imata enaka čustva, ki se še ojačujejo ob novicah s kakšnimi nasilniškimi načini skušajo Angleži poltačiti vstaje. V vladnih krogih in v tisku pripominjajo, da pomeni boj, ki ga zdaj bije indijsko ljudstvo, ločnico v njegovi tisočletni zgodovini.

Zanimiva vremenska bilanca letošnjih pasjih dni

Ljubljana, 22. avgusta. Nekateri koledarji, ki za vsak dan navajajo vse svetnike in posebnosti, imajo za današnji dan kratko pripombo: »Konec pasjih dni. Pasji dnevi so se po koledarju pričeli 23. julija in danes končali. V nepisani kmečki praksi pa so zaznamovani pasji dnevi od sv. Jakoba, ko so prva jabolka zrela, tja do sv. Jerneja, ko so orehi in lešniki zreli. Znamenita Blasnikova prakta, ki so jo pred več desetletji imeli v velikih časih tudi mnogi mesarji in trgovci z živino, ki so prihajali na vse velike živalske sejme v Slovenijo iz ravne in plodovite Furlanije, je pasje dneve kratko tako označevala, da je 23. julija postavila psa, gledajočega naprej v avgust, in 22. avgusta psa, gledajočega nazaj proti juliju.

Govorjeno je že bilo, odkod je dobila vremenska doba od Jakoba do Jerneja, ime pasji dnevi. Stari Egipčani in po njih Grki so te dni zato imenovali tako, ker je v tem času najlepše svetila zvezda takrat imenovana »Pest«, sedaj »Sirij«. In dnevi te zvezde so bili imenovani pasji dnevi (dies caniculares). Navadno je na Grškem v teh dneh vladala huda vročina. Od Grkov so to ime prevzeli drugi sosedni narodi in tudi pri nas se je udomačilo. V naših krajih je vlagala gotova leta še prav huda vročina, ki je dosegla najvišjo stopnjo sredi avgusta.

Kakšni so bili splošno letošnji pasji dnevi? Prijetno topli, tu in tam vroči, nekoliko tudi deževni. Mokrote je bilo toliko, da jo je vse rastlinje imelo v zadostnem obilju, da ni bilo nikjer suše in pomanjkanje vode. Začeli so se pasji dnevi s primerno vročino. Dne 23. julija je bil temperaturni maksimum +24,6°, ki se je nato tako dvigal, da je 20. julija dosegel višino +31° C. nakar je nastopil padec temperature in nato hlad, prvi navil v dobi pasjih dni. Saj je 28. julija zaznamovano 25,2 mm dežja! Ozračje se je po dežju močno ohladilo, dnevna temperatura je padla, a se je nato

začela spet dvigati tako, da je 3. avgusta v drugi vročinski dobi dosegla maksimum +30° Celzija. Sledili so nato deževni dnevi. Ti so imeli za posledico, da je bilo ozračje močno ohlajeno in da je dnevna temperatura padla 6. avgusta na +17,8° C. Zelo nizka je bila jutranja temperatura 8. avgusta +8,9° C, nakar se je temperatura znova dvignila in dosegla maksimum 12. avgusta +28,4° C, naslednji dan pa izreden padec na +19,4° C. In 14. avgusta celo samo +16,6° C. To po dnevi! Takoj drugi dan, 15. avgusta pa je bil zaznamovan nagel dvig dnevne temperature na 23,4 stopinj Celzija. Od tega dne se je zopet temperatura dvigala in je bila večeraj 21. t. m. dosežena maksimalna dnevna temperatura +28,8° C. Tako je bila v splošnem temperaturna krivulja za letošnje pasje dneve!

V dobi pasjih dni, ki je bilo letos zaznamovano le 9 deževnih dni, ki je padlo 65 mm dežja. Prililo toliko dežja 65,7 mm je padlo v pasjih dneh leta 1939, a takrat je bilo celo 16 deževnih dni. Leta 1940 je bilo v pasjih dneh zaznamovano 15 deževnih dni. Takrat so bili pasji dnevi zelo deževni, saj je padlo do 231 mm dežja. Takratno deževje je zelo škodilo krompirju, ko ga je mnogo segnilo.

Letošnje deževje je bilo primerno za vse poljske pridelke. Krompir je dobil zadostno dozo moče, ne premalno, ne preveč, toliko, da je lepo uspeval. Kolikor zatrjujejo, je prav letošnje vreme bilo zelo ugodno za krompir.

Zadnji dan bo, kakor vse kaže, končal pasje dneve z lepim vremenom. Včeraj je bilo prav lepo in vroče. Podnevi je bilo tako soparno, da je bila velika nevarnost za kako nevihto. Tam okoli Kamnika so se tudi res zbirali črni oblaki, ki so drveli v smeri proti jugu. Obregnili so se mimo Ljubljane. Tako-le okoli 16.30 je na periferiji mesta nekoliko porosilo. Po Dolenjskem je moralo biti hujše, kajti čulo se je od tam sila votlo grumenje.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki konsumentov, pridelovalcem in prodajalcem je mestni tržni urad Visokemu komisariatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odkom št. VIII-2, št. 2090-20 Vis. Komisariata za ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 24. avgusta 1942-XX zjutraj dalje do objave novga cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljano prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje.

Zelnate glave na drobno 2 liri, zelnate glave na debelo 1.50, ohrovi 2.50, repa 0.75, kislja repa 2, buče 1, bučke 3.50, kumare 2.50, kumarice za vlaganje, ki jih na kilogram gre 125 komadov, 12 lir, večje, ki jih gre na kilogram 30 komadov, 8 lir; stročji fižol 4.80, glavna solata 3.70, endivija 3, radič 3, mehka špinata 4, trda špinata 3, kariofi brez listov 3, rdeča pesa 3, rdeči korenček brez zelenja 3, peteršilj 4, zelena 4, šopek zelenjave za juho 0.25, rumena koleraba 1.50, kolerabice 2.50, črna redkev 1.50, redkvice 3, čebula 2, šalota 4, česen 5, paradižniki 2.50, zelena paprika 3.50, osnaženi hren 4, krompir 2.25, namizna jabolka 4, jabolka za kuhlo 3, hruške k vrste 5, II. vrste 4;

slive in češnje 4, breskve 6 lir; liter svežih bezgovih jagod 3, kilogram suhega lipovega cvetja 18 lir, liter lisič 3 lire; jajca komad 2 liri.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavi cenik za zelenjavo in sadje št. 19 na rdečem papirju. Posebno pa opozorjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti po teh cenah naprodaj vse blago zdravo, otreljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povrtina mora biti snažna in oprana, vendar pa ne več mokra, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenemu blagu ne samo na Vodnikovem in Pogačarjevem trgu, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakobu trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalkah in prodajalcih po vsej mestni občini ljubljanski.

Zahtevajte povsod naš list!

OGLARJEV SIN
POGORSKA PRAVLJICA
SPISAL JOŽE TOMAŽIČ
RISAL JOŽE BERANEK

47. Medvešček je stopil za staro babo do pečine, kjer je opazil majhno odprtino. »Drugam ni mogla izginiti, kakor skozi njo!« si misli ter brž zavali čez njo veliko skalo. Nato pa stopi po skorjasti stehi ter na njej postavi drog z belo plahto v znamenje, da je poldnik že kuhan.

48. Belo plahto na stehi sta hostnik in kamnar z vriskom pozdravila in brž sta se vrnila v bajto. Medvešček postavi poldnik pred nju. Sedejo ter se najedo srnje juhe in mesa. »Ali danes ni bilo babe?« stja ga vprašala. »Je bila, je!« In tedaj se hostnik in kamnar kar nista mogla načuditi, kar jima je medvešček povedal. Ko sta zvedela, da je izginila med skalami, se takoj dogovorijo, da jo morajo uloviti; saj je gotovo čarovnica in kot taka jim bo morala pomagati pri iskanju ugrabljenih kraljčin.

Trg v znamenju hrušk, grozdja in paprike

Ljubljana, 22. avgusta.

Današnji trg je bil dobro založen. Posebno sadija je bilo na pretek. Prevladovala so lepe hruške in grozdje. Hrušk je bilo cele gore. Tudi po grozdju je bilo veliko povpraševanja. K sreči pa ga je bilo toliko na trgu, da je bilo vsem nakupovalcem ustreženo. Slabše vrste grozdje je bilo po 7.30 lir kilogram, boljše vrste pa po 9.20 lir. Tudi breskve si moral kupiti na današnjem trgu. Na večer pa je bilo paprike. Po 7 lir je bil kilogram. Seveda je bilo tudi precej lepih zgodnjih jabolk, za katera pa ni takšnega povpraševanja kot po drugem sadju.

Veliko je bilo solate, lepe glavne solate, za katero so se gospodinje kar pulile. Bila je po 4 lire. Tudi špinace je bilo nekaj košar. Domačega stročjeza fižola in kifelčarja je bilo za vse dovolj. Bil je po 5 lir kg. Na večerja gneča je bila okrog zeljaric. Prav malo pa je bilo repe. Zelite so prodajali po 6 lir kg.

S štajerskega

V Mariboru je umrla 74 letna trgovčeva žena Marija Strausova. Naj v miru počiva!

Poroke. V Slovenski Bistrici sta se poročila Anton Pristovnik in Ana Rusova, v Ptujju pa Ivan Črešnik in Ivana Doklova in France Koje in Marija Vaupotičeva.

V Celju je umrl 74 letni nadučitelj Ivan Četina, ki je med svetovno vojno služboval v Laškem. V Stari vasi na Bizelskem je umrl 80-letni posestnik in trgovec Martin France, dolgoletni naročnik našega lista. V Krškem je umrl kleparski mojster Jožef Huter, po rodu iz Kočevja. V Ptujju in okolici so umrli: 38 letni Stanko Pernat, 51-letna Katarina Brusova, 13 letni Stanko Sitar, 18-letni Karl Stojko in 83 letna Katarina Pfeiferjeva.

V Mariboru je padla po stopnicah in si prestrela možgane 18 letna gospodinjska pomočnica Albina Stuhčeva. Pripeljali so jo v mariborsko bolnišnico. Njeno stanje je resno.

Iz vlaka je padel nekje v mariborski okolici 16 letni ključavničarski vajenec Peter Mangot. Fant se je naslanjal na vrata, ki pa so se neadno odprla, da je tresel iz vlaka in dobil nevarne poškodbe po rokah, nogah in ostalem telesu.

Frane Kolar, znani zločinec, ki je pobegnil pred meseci iz zaporov mariborske kaznilnice, je bil ustreljen. Bil je obsojen zaradi napada na nekoga finančnega paznika na Pobrežju na dosmrtno ječo. Po begu se je potikal po goratih predelih na Spodnjem Štajerskem in izsiljeval živila ter prenočišče. Neki kmet je spoznal zločinca in ga napojil z žganjem, naslednji dan pa pohitel k bratu lovcu, da sta ga na vse zgodaj prisilila k vdaji. Koren se je postavil po robu, padel je strel in Koren je obeležal mrtev. Tri dni nato so prijeli na Tezmem tudi morilca Šterna, ki je prav tako pobegnil s Korenom iz zaporov.

Sistemizacija upokojencev in invalidov

Vsi upokojenci, upokojenke, vdove in sirote državnih uslužbencev vseh strok kakor tudi invalidi in ostale vojne žrtve, ki prejmejo od svojih izplačilnih blagajin obrazce za prijavo svojih osebnih in rodbinskih podatkov zaradi sistemizacije, naj izpolnijo prijave v italijanskem ali pa v italijanskem in slovenskem jeziku. V točki 1., 2., 3., 4., 7. in 8. prijave, kjer se za vpisano osebo navede kraj njenega rojstva, je treba označiti v odgovarjajočem stolpcu tisto državo, kateri pripada kraj sedaj, to je po aprilu 1941. — Finančna direkcija.

S Hrvaškega

Hrvaški minister za javna dela je odredil, da se v kratkem začne graditi drugi tir na progi Sarajevo — Ilidže. Za zdaj delajo delavci le na trasiranju omenjene proge. Drugi tir bo izpeljan v dolžini 14 kilometrov.

Dva in pol milijona kun odobrenih za zidanje nove šerijanske gimnazije v Sarajevu. Po licitaciji gradbenih del bodo takoj začeli z zidanjem omenjene gimnazije.

Hrvaška Krajina je znana, da je njena mladina zelo glasbeno nadarjena. Zaradi tega se je ustaško poveljstvo v Zagrebu odločilo, da bo osnovalo glasbeno učilišče, katerega sedež bo v Banji Luki. Glasbeni zavod bo vodil prof. Sajnovič. Učilišče bo razdeljeno na dva tečaja. V prvi tečaj bodo sprejeti novinci, v drugega pa gojenci, ki imajo že glasbeno izobrazbo. Učilišče bo imelo svoje prostore v narodnem gledališču. Osnovanje tega učilišča je bilo pri prebivalstvu sprejeto z navdušenjem.

Športni drobci

Zagrebski Gradjanski je igral drugo tekmo z bukareštanskim Venusom bolj uspešno kot prvi dan. Drugo tekmo je odločil v svojo korist z 7:1. Prva je končala kakor znano z 3:3 neodločeno.

Pred dnevi je švicarska lahkoatletska zveza priredila v Zürichu dansko državno prvenstvo. Med doseženimi rezultati bi bilo predvsem omeniti novi državni rekord v metanju krogla. Atletinja Bollingerjeva je vrgla kroglo 11.77 m daleč. Prav tako je omenjena atletinja dosegla prav lep uspeh v skoku v višino.

Pri nedavnem švedskem atletskem tekmovanju so bili doseženi nekateri zelo dobri rezultati. Tako je atlet Waestberg skočil ob palici 4.10 m visoko. Tudi Olsson je bil dober, saj se je pognal ob palici tudi čez 4 (4.02) m. V metu kopja je zmagal Enksson z daljavo 68.42 m, v teku na 1500 m pa je zmagal Hagström v času 3:35.4 min.

19

odevalo pravo uravnovešenost, iz katere bi se dalo sklepati, da je deklet precej značajno. Za njeno mirno zunanostjo pa se je skrivala strastna narava. Obleka je bila v pravi skladnosti z njo: o sebo: zmerna po modi, bilo pa je na njej tudi nekaj čisto posebnega, svojevrstnega in tudi zapeljivega. Markham je vstal, se vlnudno priklonil in je ponudil naslonjač nasproti svoji pisalni mizi.

Gospodična naslonjač rama naravno pogledala, ter nato raje sedla na navaden stol brez naslonjaka, ki je stal v bližini.

»Saj mi ne boste zametili,« je dejala, »če si sama izberem stol za zaslišanje.«

Njen glas je bil pri tem nizek in sočen, glas, ki je izdajal dobro pevko. Izgovorila je te besede z nasmehom na ustnicah, v smehu pa ni bilo prav nič prisrčnosti.

Gospodična St. Clair,« je začel Markham z vlnudnim, a vseeno strogim glasom, »resno mislim, da ste zapleteni v umor Alvina Bensona. Preden pa bi ukrenil kaj drugega, sem Vas dal poklicati semkaj, da Vas zaslišim. Svetujem Vam, da govorite odkritosrčno in iskreno, ker Vam to lahko samo koristi.«

Pogledala ga je posmehljivo in izprašujoče: »Morda pričakujete, da se Vam zavalim za velikodušen nasvet, ki ste mi ga dali?«

Markham se je še bolj namrdnil. Ošnil je z očmi na stroj popisan list, potem pa nadaljeval:

20

»Morda Vam je znano, da smo Vaše rokavice in torbico našli pri Bensonovi tisto jutro po umoru.«

»To že razumem, kako ste ugotovili, da je torbica moja, toda kako ste vendar prišli do zaključka, da so moje tudi tiste rokavice?«

Markham se je začudil in vprašal: »Hočete reči, da rokavice niso Vaše?«

Nisem tega trdila. Toda čudim se, kako ste prišla do takšnega sklepa, kajti niste mogli vedeti niti kakšno številko rokavice nosim jaz in iz česa so.«

»Za božjo voljo vendar, povejte, ali so Vaše ali niso?«

»Če so bile kupljene pri Trefousseju, če so številke 5% in iz bele kože ter do komelec dolge, potem so gotovo moje. In v tem primeru bi jih rada dobila nazaj, če nimate kaj proti temu.«

»Prav žal mi je, toda moram si jih za trenutek pridržati.«

»Je dovoljeno tu kaditi?« je prosila gospodična St. Clair.

21

Markham je brž odprl predalček svoje pisalne mize in potegnil iz njega škatico cigaret.

»Hvala, imam jih sama,« se je zahvalila gospodična St. Clairjeva. »Rada pa bi dobila nazaj svoj cigaretni ustnik. Zal mi je zanj.«

Markham je omahoval. Očividno mu ni šlo v račun dekletovo vedenje.

»Naredil Vam bom to veselje in Vam ga bom posodil.« Odprl je drugi predal pisalne mize, vzel iz njega cigaretni ustnik ter ga položil predse na mizo.

»Ali mi zdaj, gospodična — hočete po-

22

vedati, kako so tiste stvari prišle v sobo gospoda Bensona?«

»Ne, gospod Markham, tega Vam ne bom povedala.«

»Ali računate s tem, da bo padel na Vas težak sum vprav zato, ker se branite odgovoriti na moje vprašanje?«

»Na to še pomislila nisem,« je odvrnila malomarno.

»Dobro pa bi bilo. Vaš položaj gotovo ni zavidanja vreden in že samo dejstvo, da so bile stvari, ki so Vaše, v Bensonovi sobi, je precej hudo. Pa to še ni vse, ker je v neposredni zvezi z zločinom.«

St. Clair je sprašujoče dvignila oči, na njenih ustnicah pa se je spet pojavil skrivnostni smehljaj.

»Imate morda neizpodbiten dokaz, da sem zagrešila umor?«

Markham se je izognil odgovoru na to njeno vprašanje in dejal:

23

»Zdi se mi, da ste dobro poznali gospoda Bensona, ne?«

»Po tem, da so se moja torbica in rokavice našle v njegovi hiši, bi človek lahko sklepal, da sem ga poznala, ne res?«

»On se je zelo zanimal za Vas.«

Spačila je obraz in vzdihnila. »Se preveč, tako da nisem imela nikdar miru! Toda, ali ste me morda poklicali sém, da bi razpravljali o pozornosti, ki mi jo je ta gospod izkazoval?«

Tudi to vprašanje je Markham namemoma preslišal.

S. S. van Dyne:

ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN

GOSPODA BENSONA

»Kaj pa o avtomobilu, ste kaj zvedeli?«

»Nič. Čudno je to, če pomislimo, kaj vse so že pisali o njem. Tisti odlični vrvice sta edina stvar, ki jo imamo v rokah. Ah, saj res, zdaj sem se spomnil, nadzornik mi je danes dopoldne postal poročilo o ogledu trupla. Ne pove pa ničesar drugega kot le to, kar smo že mi sami ugotovili. Poročilo po naše povedano pravi le, da je bil Benson ustreljen v glavo in da so bili vsi njegovi udje nepoškodovani.«

»Ne zgubite poguma, gospod narednik,« ga je bodril Markham; »saj sem imel več sreče. Tracy je izsledil lastnico tiste torbice in zvedel, da sta z Bensonom skupaj večerjala. On in Phelps sta poleg tega zbrala še nekaj drugih podatkov, ki se z ostalimi ujemajo. Dekle bo v kratkem tu. Bomo videli, kaj nam bo povedala.«

Heathu se je bralo z obraza, da je bil medtem, ko je Markham govoril, nekaj dobre volje. Narednik je nato postavil nekaj vprašanj, na katera je Markham podrobno odgovoril. Pravil mu je tudi o Leandro Pfyjeju.

»Uspeh razgovora Vam bom kmalu razložil,« je končal.

Ko je Heath odšel in so se zaprla

vrata za njim, je Vance pogledal Markhama in se hudobno nasmehnil:

»To pa res ni kak nadpovprečen človek,« je dejal. »Kaj misliš ti? Nekoliko sem se zmotil nad njim. Ko je vstopil, sem mislil, da nam bo sporočil, da je spravil na varno najmanj šest Bensonovih morilcev.«

»Bojim se, da so bile tvoje misli preveč pretirane.«

»In vendar je to čisto običajna metoda, če naj verjamemo časopisom. Vedno sem mnenja, da policija, čim je zvedela za kak zločin, takoj začne vse vprek zapirati ljudi, da ohrani med ljudstvom visoko moralo. Spet nova prevara!«

Vstopil je Markhamov tajnik in sporočil, da je gospodična St. Clair prišla.

Vsi smo se začudili, ko se je pojavila pred nami. Vstopila je s pogumom in odločnim korakom, vendar ljubeznivo. Po postavi je bila majhna, njena lepota pa je imela na sebi nekaj skrivnostnega, nekaj takšnega, kar je znal vdihniti svojim slikam Leonardo da Vinci. Njene oči so bile temne in odmaknjene drugo od drugega nekoliko bolj kot je to navadno pri ljudeh. Nos je imela raven in lep, čelo široko, na njenih debelih ustnicah pa se je pojavljalo smehljaj. Njeno vedenje je raz-

Savinjčani goje hmelj že 90 let

Čas obiranja zlate rože je teden po Veliki Gospojnici

Ljubljana, avgusta 1942

V sončnih in toplih dneh se vrč piva kar pileže. Vsaj malo te trenutno ohladi. Mnogi pijejo danes raje vino, češ da vsebuje več alkohola. Jaz si privoščim po savinski navadi vrček piva, da se vsaj malo nasrkam tistega prijetnega diha, ki se najbolj prijetno razširja s hmeljskih nihov ob času obiranja hmeljske rože v tednu po veliki Gospojnici, ko ožive lepe savinske vasice in naselja tam od Celja do Mozirja.

Morda še kdo med ljubitelji piva ne ve, od kdaj goje pri nas hmelj, ki daje pivu tisti vabljivi okus.

Savinjska dolina najlepše žari v soncu te dni, ko se po jutranji megli blesti rosna zlata roža na hmeljskih nasadih. Tako je že precej let od časa, ko so pričeli v Novem Celju saditi zlato rožo, na katero so se Savinjčani tako srčno navezali kot na svojo zemljo. Skoraj 90 let bo že, ko je prišel iz Nemčije v te lepe kraje katoliški duhovnik Peter H ö r m e s, da je preizkusil savinjsko zemljo, če je primerna za nego hmeljske rastline. Sadeži so se obnesli in hmeljski nasadi so rasli po vsej dolini. Leta 1882. je znani žalski hmeljar Hausenbichler že izdal prvo knjižico o hmelju in nje ga negi; število hmeljarjev je tako naraslo, da so kmalu potem ustanovili v Zalcu Hmeljarsko društvo, kasneje pa svojo Hmeljarno in Hmeljarsko zadrugo.

Hmeljska roža je mnoge Savinjčane obogatila. V letih dobre hmeljske kupčije in letine so se stekale v savinske domove lepe vsote denarja, pri obiranju pa so zaslužili tudi ljudje tam iz Prekarije, Bizelskega, Posavja ter celo iz Dolenjskega in iz Hrvaške.

Kdor ni hodil ob dneh obiranja hmelja po Savinjski dolini, si ne more predstaviti, kako svojevredno in značilno lice je dobila dolina v tem času.

Ko se človek potika po pustih mestnih ulicah in gleda resne in zaskrbljene obraze, si kar zaželi, da bi bil med obiralci kot nekda, ko smo obirali hmelj.

Po Veliki Gospojnici je dolina res oživela. Mlado in staro — vse je bilo na nivaah. Že zarana je zadonela po hmeljnih pesem — različna kot so bili ljudje — obiralci. Košare so se polnile, skafti so se polnili, sušilnice so se polnile, vreče prav tako, potem pa še mošnički pridnih hmeljarjev, v Levcu, na Ložnici, v Ariji vasi, v Petrovčah, Zalcu, Št. Petru, Polzeli, v Braslovčah in v dolini pod goro Oliko — vse povsod so bili veliki hmeljski vrtovi, povsod je bil razlit grenek vonj po hmelju, povsod so stale ob njihva košare in skafti, ki so jih odvažali domov v sušilnice.

Hmelj obirati ni tako preprosto! Brez perja, rožice morajo imeti peclje — nabrati pa ga moraš mnogo. Nekateri obiralke so ga nasumakale dnevno do 25 škafov — od zore do pozne mraka. Sonce je pripekalo ožgana prsa vne-

tih fantov, ki so izdirali z »mački« hmeljovke, dekleta pa so zaščitile nežno kožo in grudi pred praskajočimi hmeljskimi veičami z lahimi jopicami. Pesem za pesmijo, za malico kruh in vodo, skromno, pa vendar zadostno, kosilo, spet malica. Tako je prekipelo življenje dan za dnem od Velike do Male Gospojnice.

Vedno le veselje in vrisk, mir in zadovoljnost. Hmelj je hitel v košare, nato v koše, iz košev na zgornjo lesa, s te na srednjo, s srednje na spodnjo, z nje v skladišče. Koliko življenja je pri tem delu! — Življenja, veselja, pa tudi skrbi!

Gospodar je rad prišel med obiralke, da jih je opozoril, da ne bi bile preveč hitre in da ne bi preveč zaslužile. »Peclji, peclji — ne grozdovi.« — vse to si lahko pogosto slišal.

Večeri so bili fantom najlepše ure mladosti. Po večerji so šla dekleta spat, fantje pa so izrabili mesečino in temno noč za vasovanje. O. saj dekleta niso spala, poslušale so petje fantov na vasi, da so zjutraj kar težko vstala.

Pa so tako hitro minili dnevi obiranja. Čez nekaj dni so že prišli nakupovalci hmelja in po cestah so se vrstili proti Zalcu in drugim železniškim postajam visoko naloženi lojterni vozovi s plombiranimi vrečami.

Zadnja leta je bila hmeljska kupčija bolj slaba. Ko je prišlo v Savinjsko dolino novo življenje in so hmeljari zredili hmeljske nasade, se je dolina mnogo spremenila. Savinjska zemlja je spet rodila, toda rodila potrebneje sadove: krompir, žito, koruzo. Letina je prav dobra.

Na preostalih hmeljnikih v Savinjski dolini obirajo hmelj sedaj. Hmelj je srednje dobro obroditel, tako da je dolina tudi letos polna grenkega vonja zlate rožice, kateri so Savinj-

Kako ravnamo pri perilu?

Sedaj, ko štedimo na vseh koncih in krajih, perejo mnoge izmed nas svoje perilo kar same doma. Tistim, ki tega posla niso bile vajene, se lahko pri pranju zgodi marsikakšna nerodnost in škoda, ki je pri tem nastala, pozneje ni več lahko popraviti. Na tem mestu smo zbrali nekaj preprostih navodil za »nove« perice:

Pred pranjem je treba ločiti od umazanega perila vse barvano perilo, ki ga peremo posebej. Tudi fino in najfinije perilo moramo ločiti od navadnega. Belo perilo namočimo na predvečer pranja v mrzli vodi, ki smo ji dodale sode, kakšnega sredstva za namakanje ali nekaj odpadlih ostankov mila iz gospodinjstva. Pomnite: voda naj bo mrzla ali hladna, nikdar pa ne vroča. Najprej položimo v vodo najbolj umazane in velike komade perila, nato pa ostalo. Tako naj ostane perilo čez noč.

Pri zelo umazanem perilu (delovni obleki itd.) dodamo vodi žlico amoniaka, če je pa delovna obleka umazana z oljem, s kolomazom ali podobnim, jo namakamo posebej v vroči milnici.

Barvasto perilo namočimo samo za dve do tri ure v mrzli vodi, daljše namakanje bi barvam škodilo.

Perilo mora ležati v kadi za namakanje dovolj rahlo, tako da se posamezni kosi na vseh

čani ostali še vedno zvesti, četudi so uvideli, da jim v današnjih časih zemlja nudi potrebne življenjske pridelke.

Savinjska dolina žari v soncu in jutranja rosa se blesti na hmeljskih rožicah. Tam izpod gore Oljke odsevalo po dolini v večerni zarji zlatordeči sončni prameni — pozdravi hmeljarjem, ki so še ostali zvesti negovalci te kraljičine rožice, ki daje tudi našemu pivu tisti prijeten okus, zaradi katerega ga tako radi pijemo.

Obsojen zaradi uradne poneverbe in zlorabe

Čufar Jože, rojen 23. januarja 1913 v Zgornji Šiški, pristojen v občino Stari trg pri Ložu, je bil 28. marca 1939 do 9. februarja 1942 nameščen kot dnevničar-zvaničnik pri okrajnem sodišču v Ložu. Poprej je bil pri sodišču v Radgoni. V Ložu se je poročil. Mož se je spozabil in si je začel prilastevati uradni denar. V uradu je skrivaj delal manipulacije, ki niso bile v skladu s kazenskim zakonom, ki določa primerno hude kazni za uradne poneverbe in za zlorabo službene dolžnosti.

Državni tožilec dr. Hinko Lučovnik je Jožeta Čufarja v glavni obtožnici, ki je zelo kratka, obtožil zločina uradne poneverbe zneska 3.806,60 lir. Dne 30. januarja 1942 je Čufar prejel od posestnika Matevža Mulca, ki ga je rubila Priv. agrarna banka, znesek 3.806,60 lir. Ta znesek je obtoženec poveril.

Poleg prve glavne obtožnice je državni tožilec obtožil Jožeta Čufarja v dodatni, zelo obširni obtožnici, še raznih drugih deliktov, ki so bili v

zvezi z njegovimi manipulacijami. Obtožen je bil, da je od strank prejemal razne zneske in si jih za sebe pridržal, da je falzificiral uradne listine, da je skrival in uničeval razne uradne spise, posebno razne dopise okrožnega sodišča v Ljubljani, ki so se nanašali na neko kazensko zadevo. Stavil je tudi napačna poročila na okrožno sodišče in podpisal sodnika. Naposled je bil obtožen, da je oklevetal svoje uradne predstojnike, ko jih je ovažil, da postopajo pristransko in protizakonito.

Obtoženec se je na glavni razpravi, ki je trajala v sredo dopoldne in popoldne, zagovarjal nad 2 uri. Ni priznal krivde. V pogledu glavne poneverbe v prvi obtožnici je navajal, da mu je bil denar ukraden. Od stranke je res navedeni dan dopoldne prejel denar. Ker ga dopoldne ni mogel oddati na pošti v Ložu, se je namenil, da ga popoldne odda na starotški, res je odšel v Stari trg z denarjem in nakaznico. Prišel je v Benčino gostilni v družbo, ki je popivala. Bil je vinjen in sam ne ve, kam mu je denar izginil. Ni mogel niti plačati zapitka 6 lir. Mnoge priče pa so drugače izpovedale, da je prav tega dne obtoženec plačeval večje dolgove, tako v neki trgovini 500 lir. Glede ostalih dejanj se je obtoženec zagovarjal, da so mu stranke same dajale nagrade in da si uradnega denarja ni pridržal. V pogledu klevete predstojnikov se je izgovarjal, da je bil napačno informiran.

Mali kazenski senat je Jožeta Čufarja obsodil zaradi zločina uradne poneverbe in zlorabe uradne dolžnosti ter klevete na 1 leto in 6 mesecev strogega zaporja, na 50 lir denarne kazni in v izgubo državne službe.

Državni tožilec je proti sodbi prijavil revizijo, ker je bil obtoženev v nekaterih točkah oprošten, in priziv zaradi prenizke kazni.

Pripomnimo, da je poverjenji znesek 3806 lir poravnala njegova tača. Obtoženevne manipulacije so prišle na dan šele 30. januarja 1942, ko so ljudje opazili, da obtoženev razpolaga z večjo vsoto denarja, ko je bil drugače vedno suh, a zelo vdan pijati. Obtoženev se sedaj nahaja v ljubljanskih sodnih zaporih.

Dolgotrajna pravda zaradi srečke

Ze pred 2 leti smo poročali o zanimivi kazenski pravdi zaradi srečke nekdanje državne loterije v Belgradu, ki je zadela pri zadnjem kolu dobitek 25.000 din. Zaradi prestopka goljufije je bil takrat ovađen lastnik loterijske kolekcije v Ljubljani Alojzij Planinšek. Najvišja sodna inštanca, vrhovno sodišče v Ljubljani je izdala naposled sodbo, s katero je bil Alojzij Planinšek oproščen od obtožbe zaradi prestopka prevare po §334 k. z. Zadeva je bila važna tudi zaradi civilnopravnega spora. V zadevi srečke interesi trgovec g. Pirnat je nato predlagal obnovitev kazenskega postopanja, ki je bilo dovoljeno ter so bile izvedene nove poizvedbe odnosno dopolnilni dokazi. Rezultat tega postopanja je bil, da je bil Alojzij Planinšek od državnega tožilstva ponovno obtožen prestopka prevare. Pred kazenskim sodnikom-podincem na okrožnem sodišču je bila

straneh dobro namakajo. Pri zelo umazanem perilu je priporočljivo, da po nekaj urah izmenjamo vodo za namakanje. Drugo jutro ali čez nekaj ur zmenjamo namočeno perilo. Prvemu namakanju sledi namiljenje perila in popiranje, nato pa izplakovanje v čisti topli vodi. Potem napolnimo bakren kotel ali drugo pocinkano posodo z mrzlo mehko vodo, ki ji dodamo nekaj fino narezanega mila. V dobro premešano vodo damo perilo kos za kosom in začnemo kuhati. Perilo ne sme vreti dlje kot petnajst minut. Kuhanju perila sledi izplakovanje in sicer najprvo v vroči vodi, potem pa po možnosti v tekoči vodi. Pri izplakovanju moramo odstraniti iz perila ves pralni lug in milnico. Zato iziskavamo perilo, preden ga ovijemo in se mora voda toliko časa menjati, dokler ni popolnoma čista. Izplakovanje je izmed najvažnejših opravil pri pranju. Če izplakujemo površno, ostane milnica še v perilu in se pri sušenju in likanju zaje v vlakna. Vlakno postane trdo in krhko, perilo pa se sčasoma lomi in trga.

Vsaka gospodinja ve, da mora pri sušenju perilo izpostaviti soncu, kajti sončni žarki belijo perilo in mu dajejo tisti vonj po svežosti, ki je tako prijeten. Nasprotno pa moramo svileni in barvasto perilo sušiti v senči, da ne obledi. Svilenega in barvastega perila kajpada tudi ne smemo kuhati, peremo pa ga v mlčni milnici.

Ljubljana

Obvestila

Danes, sobota, 22. avgusta: Hipolit. Nedelja, 23. avgusta: 13. pb. S. M.

Koledar

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočvar, Celovška c. 62; mr. Gartus, Moste-Zaloška cesta.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni višji zdravnik dr. Ciber Franc, Štefanova ulica 7.

Osebe, ki imajo kakšne terjatve do nemških izselencev, lahko še prijavijo te terjatve (pisмено ali ustno) pri Pobotnem uradu v Ljubljani, Stari trg 34-II do 1. septembra t. l.

Vse delojemalce kovinske stroke (mehanike), strojne ključavničarje, kovače, kotlarje, strugarje, elektro-monterje itd.) vabimo na sestanek, ko bo v nedeljo, dne 23. avgusta t. l. ob 9.30 dopoldne v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva cesta 22, pritrliče. Na sestanku bo referent oddelka poročal o meznem gibanju in kolektivnih pogodbah. Vabimo vse pomočnike, da se v lastnem interesu udeležijo tega sestanka. — Oddelek industrijskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze.

Le še nekaj dni nas loči do zaključka Deržajev razstave v Obersneiovi galeriji, katero si je ogledalo izredno lepo število obiskovalcev umetnostnih razstav. Ker bo razstava zaprta nepreklicno 28. t. m., vabimo vse tiste, ki si še niso ogledali Deržajevih umetnin, da pohite z ogledom. Galerija je odprta vsak dan od 9 do 12.30 in od 15 do 18.30.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sobota, 22. avgusta, ob 17.30: »Poročno darilo«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol. Nedelja, 23. avgusta ob 14: »Konto Xc. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: »Vdova Rošinka«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ponedeljek, 24. avgusta: Zaprt.

Plavanje za pokal Scarion na Iliriji

Zaupnik ljubljanskega CONI-ja sporoča, da se bodo vršila v soboto 22. avgusta ob 17 na kopališču Ilirije pokrajinske izbirne tekme za pokal Scarion. Prireditelj bosta organizirala »Gazzetta dello Sport« in CONI.

Tekmovanja ki se bo vršila v plavanju na 100 m prosto, se lahko udeležijo vsi dečki do 16. leta starosti. Tekme so torej odprte za vse, potrebno pa je, da prinesejo udeleženci s seboj dokument s podatki o rojstvu. Prijave se bodo sprejemale v soboto od 16.30 dalje na kopališču Ilirije. Prvi trije najboljši bodo prejeli nagrade.

UGODNA PRILIKA!

Proda se lahek voz na peresih (zapravljiček) z dvojnimi sedeži in za par konj kompletna moderna oprema (engliššire). Vse dobro ohranjeno. Na ogled Koblarjeva 7.

včeraj prva glavna razprava, ki je bila preložena na 10. septembra, da se izvedejo novi dokazi in zasllišjo nekatere priče.

Zopet je zavarovanec

„ISTITUTA NAZIONALE delle ASSICURAZIONI“

„Narodnega zavarovalnega zavoda“ zadel

milijonski dobitek

z življenjskim zavarovanjem na podlagi ljudske police v zvezi z devetletnim zakladnim bonom.

Tokrat se je sreča nasmehnila nekemu uradniku iz Mi ana, ki je zavarovan s tovrstno ljudsko življenjsko polico, z žrebanjem enega od zakladnih bonov 1949 — Seria B (po L 500—).

To je tretji primer, da je zavarovanec našega zavoda s tako polico v zvezi z zakladnimi boni

postal milijonar,

čep rav je izdal do žrebanja za to svoje zavarovanje le nekaj več kot Lir 100.—, in še to v obroklih.

Razen teh treh milijonskih dobitkov je še mnogo naših zavarovancev na podlagi tega originalnega zavarovanja zadelo več manjših dobitkov.

Vpoštevajoč te izredne koristi svojih zavarovancev, si je naš zavod spet preskrbel

primerno število devetletnih zakladnih bonov 1951

in jih nudi svojim zavarovancem v zvezi z življenjskim zavarovanjem v obliki ljudske police na obročno plačevanje. Na ta način je vsakemu državljanu dana možnost, da se okoristi s tem važnim državnim vrednostnim papirjem. — Pojasnila daje:

„ISTITUTA NAZIONALE delle ASSICURAZIONI“

„NARODNI ZAVAROVALNI ZAVOD“ - ROMA

Glavno zastopstvo za Ljubljansko pokrajino, Ljubljana. Ulica 3. maja št. 11/1.

V. HEISER

76

Zdravnik gre križem svet

Nova Zelandija je po Zvezi narodov prevzela tudi pokroviteljstvo nad zakonitim delom Samoa ter je potrošila zanj ogromne vsote, neskončno večje, kakor bi mogla kdaj dobiti povrnjene, da bi dvignila življenjsko raven Samoanov. Ti ljubeznivi, gostoljubni in blagi Polinezijci so kakor drugi prebivalci po južnomorskih otokih po številu počasi umirali. Novi Zelandiji je bilo zelo hudo zaradi prepočasnega zdravstvenega napredka in je zato rada sprejela našo pomoč. Delo, ki smo ga opravili med prebivalci Cookovih otokov ter med Samoani, da bi jih rešili pred frambozijo in črevesnimi zajedalci, je bil samo del vsega podobnega truda, ki smo se ga lotili na tem odseku obširnih tihomorskih voda.

Izgubljeni in znova pridobljeni raji

Nekaj let po svetovni vojni sem bil nekoč v uradu avstralskega notranjega ministra v Melbourne, kjer sva obravnavala nekaj pravih obširnih zdravstvenih vprašanj. Ko je bilo jasno da se bo najin pogovor še precej dolgo zavlekel, je minister dejal:

»Ali mi ne boste zamerili, če bova malo prenehala? Zunaj je neka oseba, ki me že dolgo čaka, pa bi rad z menoj govorila; vem, da bo opravila v nekaj minutah.«

Vstopil je možak, ki sem ga nekoč štela za najbolj srečnega med vsemi smrtniki. Nenadoma sem se namreč spomnil daljnega jutra, ko je moja ladja pristala ob nekem otoku severno od Nove Gvineje. Otok se je počasi in svečano dvigal iz morja, dokler ni dobil oblike velikega in zlatega pokrova, ki je ležal na svetlikajočem se sinjem prtu; na vrhu je nosilo belo bunko, ki se je razlezla v prostorno poslopje, ko smo bili otoku že blizu. Iz belega koralnega peska obale se je kakor zelena plima dvigala goščava kokosovih palm, ki se je po rahlo vzbočenih slopih vzpenjala proti vrhu griča.

Edina lastnika tega čarobnega otoka Morona sta bila brata Nemca. Kmalu, ko sem se izkrcal, sem se znašel na vrhu vzpetine pod najnimna no gama pa je hrumelo obširno morje; tu mi je pripovedoval zgodbo svojega pisanega samotarskega življenja. Vse otomlje, do kamor mi je segal pogled, da je njegovo, mi je dejal. Delo ali

skrbi ga niso vznemirjale; nič ni motilo samote njegovega življenja, razen počasnega sprevođa ladji, ki so bile na poti proti Singapooru, Tokiju, Sydneyu. Kadar se mu je zljubilo je lahko šel ribe lovit ali pa je križaril s svojo jadrnico daleč naokrog. Če pa mu je bilo do tega, je mogel ostati doma ter brati knjigo iz svoje dobro založene knjižnice ob razsvetljavi svoje lastne majhne elektrarne; pri tem pa je lahko srkal ledene pijače iz svoje hladilne naprave — takšnega razkošja v tej dobi po južnih morjih še niso poznali.

Brezskrbnost in udobje mu je nudilo sto tisoč kokosovih palm, od katerih mu je vsaka letno vrгла izkupiček enega dolarja. Vsako leto je eden od bratov pobral vseh sto tisoč dolarjev ter jih na debelo zapravil po Evropi, medtem ko je drugi na verandi lenobo pasel ter gledal, kako so delavci nabirali kokosove orehe.

A prišla je vojna in Avstralija ter Nova Zelandija sta se hlastno vrgli na bogati plen, ki je bil v rokah teh dveh Nemcev. Zdal pa je bil tu — ta moj gostitelj nekdanjih srečnih dni, ki je izgubil svoj zemeljski raj ter hodil od ene pisarne do druge v praznem upanju, da se ga bo spet kdaj polastil.

Odkar so se oči beleev zapile v rajsko krasote Južnega morja, so ti otoki zasloveli kot pravo znamenje, ki obeta resnično zavetje vsem, ki bi radi ubežali preveč tesnemu in jetnišnici

podobnemu svetu. Po pripovedovanju potnikov, ki so križarili tam doli, narava na kopnem in na morju nudi življenje brez težavnega in mučnega dela, zrak je mil in zdrav, ženske pa lepe in dobre. Morje je bilo bogato rib; povsod pa je bilo dosti divjih prašičev. Komaj je mati otroka odstavila, ga je že začela hraniti s koreninami »tatar«, ki je rasel tako bogato in rahlo, da si ga mogel z lahkim potezanjem izvleči iz plodne zemlje. »United Fruit Company« navzlic vsem svojim prizadevanjem in skrbnemu gojenju ni mogla priti do takih odličnih banan, kakor jih je brez sleherne nege rodila narava sama tam doli. Povsod so rastle kokosove orehovi in pomaranče, ki so postregli hkrati s hrano in pijačo. Otočanom je bilo življenje skoraj stalna zabava, tako da so dvomili, da bi mogel človek najti več zadovoljstva v delu kakor v veselji zabavi. Tudi Evropeci, ki so se mudili tamkaj nekaj časa, so bili istega mnenja.

Otoki južnega morja so v splošnem vsi tisti, ki ležijo vzhodno od Avstralije ter južno od ravnika. Z izjemo ameriškega dela otoka Samoa, so bili vsi ti otoki pod pokroviteljstvom angleškega cesarstva ter francoske republike. Glede plemenek izvora otočanov ni mogoče priti do jasne sodbe, toda če potegnemo črto od severa do juga skozi otočje Fidžij, jih lahko razdelimo med Polinezijce in Melanezij-

ce, čeprav na otokih Gilbert in Elllice živijo tako imenovani Mikronezijci, ki so bele polti, a imajo silaste oči, kar odkriva njihovo malezijsko poreklo.

Vzhodno od te črte so Polinezijci, najbolj čisto pleme na jugu, ki ga zastopajo visoki, rjavi ljudje gladkih in svetlečih se las. Čim bolj gremo proti zahodu, ta polinezijska plemenska vrsta izgublja svoje značajke, dokler popolnoma ne izgine v zamorski notranjosti temne Papuazije. Mešana vrsta biva na osrednjih otokih ter se imenuje melanezijska. Po sledovih, ki jih lahko opazujemo na ločenih otokih, a so še zmeraj pretežno polinezijski, moremo zasledovati potovanja Polinezijcev proti vzhodu.

Dolgi in svetli lasje, ki jih srečamo na otokih Cook, Samoa in Tonga, so zmeraj bolj kuštravi, dokler se na glava Fidžijancev ne zvijejo v kodre. Potem pa se čedalje bolj zgostijo, da so v Papuaziji taki ko volna. Gizdalan na Fidžijih je tako ponosen na svojo črno ali včasih tudi rdečkasto čopko, da si jo uravnava ure in ure, dokler ni vsak lasec na svojem mestu. V obrazu pa nima koca, če pa bi mu kje kaka v predznosti pogrnala, jo z isto drznostjo izpuli z dvema školjastima poltuckoma. Včasih se Fidžijancev brije. Pri tem rabi zobe morskoga čoma ali drobce stekla ali pa celo nožiček, ki si ga priredi iz cepljenega bambusa.

Kavkaz – domovina zlatega runa

Stara pravljica in nova dejstva

Ali poznate bajko o Argonavtih in o zlatem runu?

Bil je mladenič po imenu Pelija, ki se je polastil prestola v Tesaliji. Preročišče pa mu je dejalo: Nekega dne bo prišel k tebi neznanec, ki bo nosil en sam čevelj na nogah; ta te bo ubil. To pa ni oviralo mladega vladarja, da je zbiral ljudstvo za veliko žrtevno daritev Neptunu. Sli so jezдили po vseh cestah kraljevstva, da bi sorodnikom in prijateljem prinesli kraljevo vabilo. Tudi Pelijeve nečak Jazon se je odpravil na pot, da bi bil pri slovesnem praznovanju. Usoda je tako kanila, da je ob obrežju reke srečal boginjo Juno, oblečeno v cape stare beračice, ki ga je prosila, naj ji pomaga na drugi breg. Ni vedel za prevaro in pasti, ki jih nastavlja bogovi, da uresničijo svoje nakane; zato je bil kar pravljen starki ustreči. A pri tem je izgubil eno opanko. Da bi utišal Pelijevo jezo in pomiril njegovo bojazn, je takoj pristal, da bo na ladji, ki jo je pripravil Argo, popeljal vojščake na pohod za slovitim zlatim runom Jupiterovega letedečega ovna. Jazon se je odpravil na težko nalogo! Dragoceni plen je visel v votlini, posvečeni Marsu, ki so jo stražili strahotni zmaj in dva bika, katerima so plameni udarjali iz zrel.

V vsaki bajki pa je trohica resnice

Pustimo bajko, v potovanju Argonavtov v deželo zlatega runa pa je vendarle drobec resnice. Priča namreč, kako je pokrajina onstran morja in v smeri proti skrivnostnemu vzvodu s svojim opevanim, nepreštevnim bogastvom Grke mikala.

Ta pokrajina — stari so ji dali ime Kolhida — leži v današnjem Kavkazu, ki s svojimi veletoki petroleja, zakladnicami mangana, svinca in premoga opravičuje neutešne želje iskalcev bogastva in pustolovcev.

Razteza se med Kaspiškim in Črnim morjem ter je velika ko cela Nemčija. Leži na meji med Azijo in Evropo, kjer se križajo jeziki in plemena. Petnajst milijonov prebivalcev šteje, a med njimi je vsaj petdeset raznih ljudstev in narečij. Poleg belih in mongolskih plemen srečaš tod ljudi raznih gorskih skupin, ki nosijo še danes oklepne srajce ter prisegajo, da so potomci starih križarjev.

Kaj pravijo o ljudstvu drugi, kaj sami o sebi

Kavkaška ljudstva so zmeraj bila na prav slabem glasu. Rimljani so jih imeli za negostoljubne ter lopovske in njihovo zemljo imenovali »raj vseh strupov«. Toda že v drugi polovici preteklega stoletja se je roparstvo ondi omejilo na najvišje gorate predele te pokrajine.

Armenci trdijo, da so prvo človeško plemo po vesoljnem potopu. Ponašajo se, da imajo prvo mesto, ki ga je zgradil Noe in za dokaz navajajo njegovo ime, ki pomeni »prvo bivališče«. V stolnici, posvečeni sv. Gregorju, ti pokažejo točko, kjer je Kristus stopil na svet; kot dragoceno relikvijo častijo košček prepelega lesa, o katerem trdijo, da je del rešilne Noetove barke.

Pisana dežela vsakršnih nasprotij

Potniku nudi Kavkaz kaj čudovite, včasih čisto nasprotno si poglede.

Kakor Alpe dolga gorska veriga z vrhovi, ki presegajo Mont Blanc in Monte Rosa, ga razpolavlja. Vzdolž obale se raztezajo napol tropske bogohote pokrajine, v notranjosti pa se menjajo pusti predeli z golimi vrhovi ter obširni gozdovi smrek, ki se včasih razrastejo do take debeline, da jih deset mož komaj objame. Tu prideš do slavitne pustinje Karabag, ki jo danes orjejo železniške tirnice, a o kateri je nekdanji šel glas, da je prepolna strupenih kač ter škorpionov, tako da so jo v starih časih imenovali »grobščice vojnih trum«.

Tu se sredi planjave, ki so jo zaradi bogatih prelivajočih se barv primerjali s perzijsko preprogo, dviga tajinstveni in samotni gorski velikan Ararat. Tu je gora Kazbok, h kateri je bajka priklenila velikana Prometeja, ki ga je Jupiter obsodil, da mu bo orel na vse veke kljuval srce, ker se je drznil visokim bogovom uropati skrivnost ognja.

Vera in nevera

Krščanstvo in mohamedanstvo sta vplivala na vero teh ljudstev, a med njimi je še danes nekaj malikovalskih ločin, kakor na primer skupine oboževalcev ognja.

Ob obalah južno od Bakuja vidiš na stotine majhnih ognjenikov, iz katerih se vijejo oblaki gorljivih plinov, ki se vžigajo s pravilno svetlobo: jezikasti plameni vstajajo iz njih ponoči in preprosta ljudstva vidijo v njih znamenja nebeske volje, oboževalci ognja pa jih prihajajo počastiti.

Zgodovinski spomini

Na teh kavkaških tleh so se nekdanje srdito bojevali med seboj Georgijci, Mongoli, Kurdi, Tataři, Turki in Rusi. Tu je šepavi Tamerlan zlomil odpor Kana mongolskih zlatih trum in njegov spomin je še danes živ v nekaterih plemenih. Pripovedujejo še prav zanimivo zgodbo.

Tamerlan je s svojo vojsko vdrl v Dangestan, kjer ga je presenetil krepki sovražnikov odpor. Sklenil je, da hoče pobliže spoznati šege in običaje tega ljudstva. Preoblekel se je v beraške cape ter sam in brez orožja odrintil medenj. Po dolgi in naporni hoji je dospel do »izbe«, kjer je prošil za krepčilo in ležišče. Sprejela ga je starka, ki mu je pripravila prav vročo juho. Skrivni potepuh je bil hudo lačen. Zato se je vroče juhe lotil s toliko hito, da si je spekel ustnice in nebo. »Prav neprevjeden si,« mu je dejala starka, »zakaj pa ne zajemaš juhe z roba krožnika. Tudi Tamerlanu se je tako pripetilo, ker se ni zadovoljil s tem, da bi ostal ob robu krožnika, kjer bi se lahko brez nevarnosti nasitil.«

Azijski vojskovodja je ta nauk razumel, zato se je razodel in se pomiril z glavarji te pokrajine, ki so mu potem dali čete, da so mu pomagale pri nadaljnjih osvojitvah.

Na Kavkazu je tudi drugi sloviti osvovjalec, znani Džingiskhan, započel svoje velike zmage, ki so mu v kratkem času prinesle gospodstvo nad Kitajsko. Prav v tej zemlji so tudi turški sultani hoteli iskati svoje sužnje.

Do preteklega stoletja so tu cenili človeka kot blago za prodajo ali izmenjavo. Armenke in Cerkezije z velikimi globokimi očmi ter zastrtimi obrazi so polnile paševske hareme.

In kako je danes?

Danes pa je Kavkaz že na poti velikega napredka. Čeprav je poljedelstvo še v povojih, pa je industrijsko izkoriščanje bogate pokrajine že na visoki stopnji. Zato najdeš poleg velikih mest, kakor na primer Krasnodar (200 tisoč prebivalcev) vasice in skupke koč iz posušenega blata ali spletenega šibja; poleg železnic in petrolejskih vodov v Transkavkaziji najdeš redke prometne poti preko gorske verige, ki jo preprežata samo dve stari vojaški cesti, a še ti sta po več mesecev v letu docela nerabni; poleg pustih pokrajin najdeš krasna termalna zdravilišča, kjer izkoriščajo bogate rudninske vroče vrelce.

EIAR – Radio Ljubljana

Sobota, 22. avgusta. 7.30 Napevi in romance — 8 Napoved časa. Poročila v italijanski — 12.20 Operna glasba — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Koncert klasičnega tria — 13 Napoved časa. Poročila v italijanski — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.30 Lepe pesmi od večeraj in danes. Orkester pesmi vodi dirigent Angelini — 14 Poročila v italijanski — 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. — Operna glasba — 14.45 Poročila v slovenski — 15 Pokrajinski vestnik — 17.10 Nove plošče Cetra — 17.55 Köchel Zlata: Problemi sedanjega časa — gospodinjstvo predavane v slovenski — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Laha glasba — 20 Napoved časa. — Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Lirčna prireditev družbe EIAR: Verdi: RIGOLETTO. V odmorih: Predavanje v slovenski (21.50 pribl.). Zanimivosti v slovenski (21.30 pribl.). Predavanje v slovenski (21.50 pribl.). Po končani operi: Poročila v italijanski.

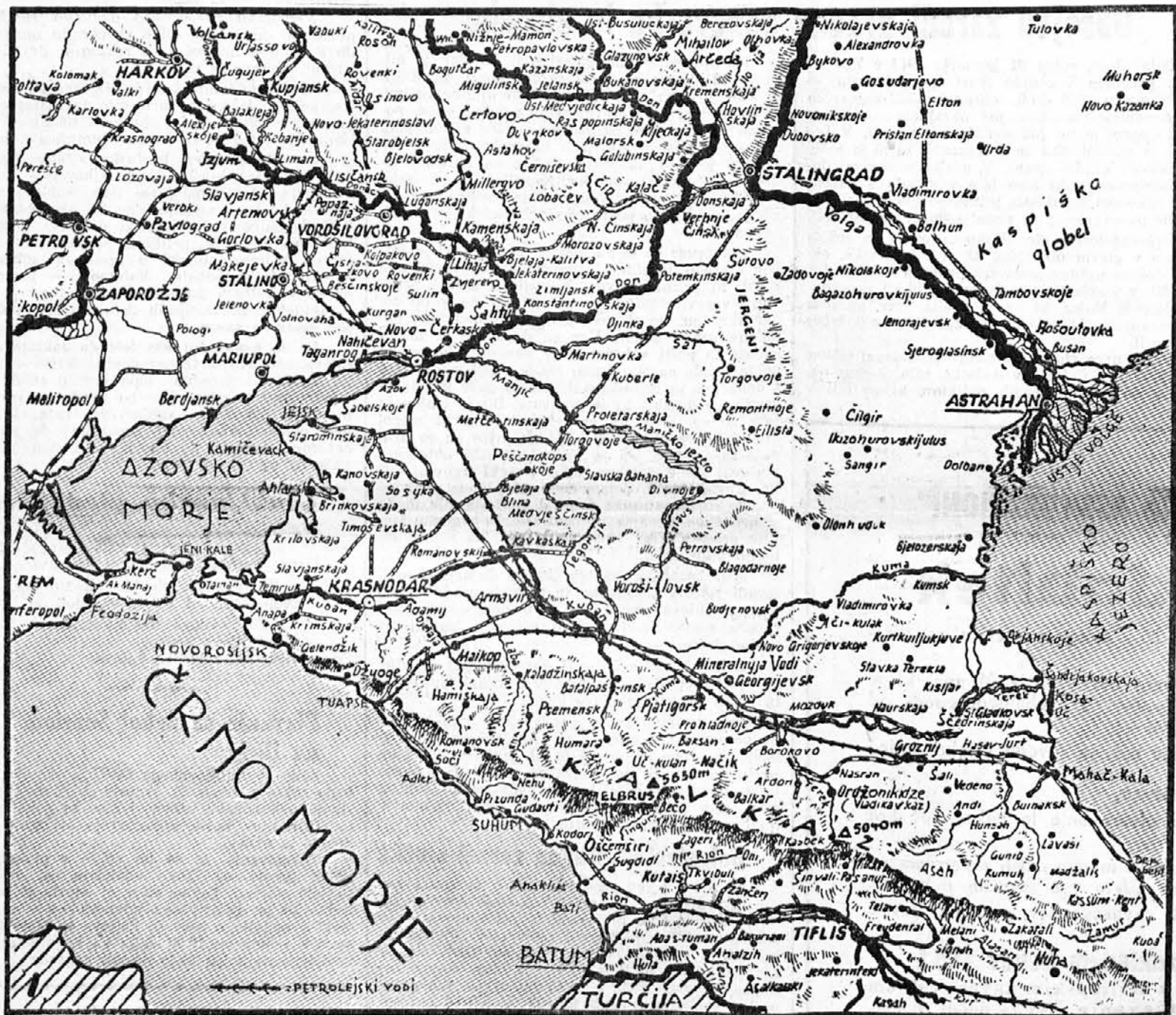
Kot smo omenili je pri slovaški krožni vojni prišel prvi na cilj Nemeč Müllerer. Drugi je bil Slovak Krampal.

Hrvaški boksarji, ki so nastopili proti nemškimi izbrancem v drugem srečanju so izgubili borbo kar 15:1. Tekma je bila v Katovicah.

V Porečah so berlinski teniški igralci premagali dunajske z rezultatom 5:2.

V Budimpešti sta se sestali moštvi Madžarov in Švedov. Madžari so se izkazali v vseh igrah premočne in so zmagali kar s 5:0.

Za leto 1942 so že določeni pojedini državni nogometni prvaki. Tole so: Belgija: Lirsé, Bolgarija: AC Slavia Sofija; Danska: Boldklubben 93, Kopenhagen; Nemčija: FC Schalke 04; Francija (nezasedena) FC Sete; zasedena Francija: Stade Reims; Italija: Roma, Hrvaška: Gradjanski, Zagreb; Nizozemska: ADO den Haag; Portugalska: FC Belenense; Protektorat: Slavia, Praga; Romunija: Rapid, Bukarešta; Švedska: IFK Göteborg; Švica: Grasshoppers, Zürich; Slovaška: SK Bratislava; Španija: FC Valencia; Turčija: SC Besiktas; Madžarska: MFC Csepel. odobril naslednji mednarodni športni program, na katerem se bodo Nemci pomerili z drugimi narodi:

Zemljevid k bojem na Kavkazu

SELMA LAGERLOEF:

78

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Vpraševal se je, ali ne obstoji morda kakšna druga možnost, da bi Schagerstroema spravil na drugačne misli. Zato je dal svojem jeziku polni tek in pripovedoval množico drobnih dogodivščin in prigodb iz rudnika. Stari, zvesti služabniki so stresali šaljivo pripombe, prevečani premogovni vozniki so navlekli nekega nezkušene nadzornika. Povedal je dalje, da so v bližini Gammala odkrili nova ležišča železa, bila je že dražba in na njej so bili prostrani gozdovi prodani za beraške znoske.

Nyman je govoril kakor da bi šlo za njegovo življenje, toda Schagerstroem, ki je dobro uganil očitni Nymanov napor, da bi v njem kot lastniku rudnikov vzbudil zanimanje za vse to, ga je prekinil z besedami:

»Svojih posestev ne morem obdržati in zavoljo tega jih bom razdal. Disa ne bi verjela, da žalujem za njo, če bi vse to pridržal.«

»In ti vsega tega ne bi smel razumeti kot posebno radost, pač pa kot velik križ,« mu je odgovoril knjigovodja.

»Tega nisem v stanju storiti,« je odvrnil Schagerstroem s tako zdvojenim glasom, da si oni drugi ni upal nič več spregovoriti.

Naslednji dan je potekel na isti način. Knjigovodja je pričakoval, da bo Schagerstroem postal vedrejši in bolj svež, čim bo iz mesta prispel med gozdove in polja. Toda prav nobenega izboljšanja ni bilo na njem opaziti. Tedaj se je Nymana prijel resna zaskrbljenost glede prijatelja.

»Ne bo več dolgo tlačil zemlje,« si je mislil. »Čim se bo znebil vse svoje dediščine, se bo vlegel in umrl. Tuga ga je čisto ugonobila.«

Se enkrat je poskušal Schagerstroema spraviti ob vprašanju dediščine na drugačne misli. Tega resnično ni storil le za to, da

bi si rešil lasten položaj, pač pa, da bi pomagal svojemu nekdanjemu prijatelju.

»Pomislil na vse tiste, ki so delali, da so spravili skupaj tako veliko bogastvo,« je dejal. »Ali misliš da so to delali zgolj zavoljo sebe? Ne, po njihovem mnenju bi se moralo tedaj, ko se bo tolikšna moč združila v eni sami roki, iz tega roditi tudi nekaj res velikega, nekaj velikega, kar bi bilo vsej pokrajini v korist. Toda ti misliš vse raztrgati in razdeliti. To smatram za brezvestno in po mojem mnenju do tega koraka sploh nisi upravičen. Jaz mislim, da bi ti moral vse to breme vzeti na svoja pleča in dobro upravljati tisto, kar je tvoje.«

Nobenega znaka ni opazil, da bi njegove besede naredile vsaj najmanjši vtis na Schagerstroema, toda navzlic temu je pogumno govoril dalje.

»Pridi k nam v pokrajino in primi za delo! Ti si predober, da bi prebijal zimo v Stockholmu z vsakovernimi zabavami in bi le poleti obiskal rudnik, sicer se pa v lenobi pretegoval. Ne, pridi in poglej malo na svoja posestva! Nujno bi bilo zate, lahko mi verjameš!«

Nyman je resnično občudoval svojo zgovornost, toda Schagerstroem ga je nanovo prekinil:

»Oh, nehaj, dobri Nyman!« je dejal nekako tjavendan. Knjigovodja je zardel kot rak.

»Da, dobro vem, da nimam pravice držati ti pridige,« je dejal. »Toda nimam niti belita in ne morem prav nič storiti. Sem pa na vsak način mnenja, da ima človek pravico, če je le v njegovi moči, da si življenje uredi tako prijetno, kar se pač da. Če bi pa imel le eno samo ped zemlje... pa si je ne bi pustil vzeti, to pa za trdno vem.«

Tretjega dne zjutraj sta dospela na cilj. Proti šesti uri je voz obstal pred glavnim poslopjem na Gammalu. Sonce je žgoče sijalo na rumena, v jesenskih barvah bleščeča se drevesa. Nebo je bilo odeto v najlepšo modrino in malo jezere, ki se je razprostiralo pred poslopjem, se je bleketalo kakor položno zrcalo izpod lahne meglene koprene.

Nobenega človeka ni bilo, da bi pomagal potnikoma. Med tem,

ko je stopil postiljon proti gospodarskemu poslopju, da bi poklical hlapca, je knjigovodja porabil priložnost in se izpovedal.

»Nikar se ne trudi, da bi z Bjoerjessonom govoril zavoljo požara!« je rekel. »Saj ga sploh ni bilo. Toda nekaj sem ti moral natveziti, da bi te prisilil na pot s seboj. Froeberg je rekel, da se bom moral posloviti. Če te ne bom pripeljal s seboj.«

»Toda pogoreli, brezdomci?« je vprašal Schagerstroem, ki se ni mogel tako naglo znebiti poprejšnjih misli.

»Jih sploh ni!« je vzklil knjigovodja popolnoma zdvojen. »Kaj pa naj bi bil storil? Nisem mogel drugega kakor lagati, da ne bi mogel ti izvršiti svoje namere in razdeliti vsega svojega bogastva.«

Schagerstroem je brez zanimanja in hladno pogledal svojega spremljevalca in potem dejal:

»Ti si seveda dobro mislil, toda vse skupaj je bilo čisto brez potrebe. Čim bodo vpreženi sveži konji, se bom odpeljal nazaj v Stockholm.«

Knjigovodja je vzdihnil, toda molčal. Ni se dalo nič več storiti. Igra je bila izgubljena.

Medtem je prišel postiljon.

»Niti enega moškega ni v hiši,« je rekel. »Našel sem le neko staro žensko, ki je trdila, da so upravitelj in vsi ljudje iz rudniške uprave na lovu na jelene. Gonjači so odšli že ob štirih zjutraj. Tako se je mudilo, da hlapci niso imeli niti toliko časa, da bi dali konjem jutranjo krmo. Poslušajte, kako hrzajo.«

In resnično, iz konjskega hleva se je slišalo ropotanje, ker so lačni konji tako glasno tolkli s kopiti in rezgetali, kolikor so le mogli.

Tedaj se je na Schagerstroemovem obrazu pojavila lahna rdečica.

»Bodite tako dobri in dajte živalim nekaj krme,« je naročil postiljonu, med tem ko mu je istočasno ponudil nekaj napitnine.

Z nanovo zbujenim zanimanjem se je začel ozirati po dvorišču.

»Noben dim se ne dviga iz visokih peč,« je rekel.